Konstitutionsutskottets betänkande

1983/84:27

om anslag till Riksdagen och dess verk m. m. jämte motioner (prop. 1983/84:100, bil. 16, förs. 1983/84:11)

I ANSLAGSFRÅGOR

FJORTONDE HUVUDTITELN

A. Riksdagen

1. Ersättningar till riksdagens ledamöter m. m.

Utskottet tillstyrker riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 1 och hemställer

att riksdagen till *Ersättningar till riksdagens ledamöter m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 116 147 000 kr.

2. Riksdagsutskottens studieresor utom Sverige

Utskottet tillstyrker riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 2 och hemställer

att riksdagen till *Riksdagsutskottens studieresor utom Sverige* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 2 650 000 kr.

3. Bidrag till studieresor

Utskottet tillstyrker riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 3 och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till studieresor* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 280 000 kr.

4. Bidrag till viss verksamhet

Utskottet tillstyrker riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 4 och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till viss verksamhet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 736 000 kr.

5. Bidrag till partigrupper

Förvaltningsstyrelsen

Riksdagens förvaltningsstyrelse föreslår under punkt A 5 att till *Bidrag till partigrupper* för budgetåret 1984/85 anvisas ett förslagsanslag av 6 110 000 kr.

Förvaltningsstyrelsen anför att frågan om partistödets utformning f. n. övervägs inom en beredningsgrupp inom konstitutionsutskottet. I avvaktan på resultatet av de pågående övervägandena bör enligt förvaltningsstyrelsen anslaget nu föras upp med oförändrat belopp.

Utskottet

Nuvarande förhållanden

Under anslaget H 5. Bidrag till partigrupper finns två anslagsposter: Kontorshjälp till riksdagsledamöter och stöd till partigrupper.

Stödet till partigrupperna består av *grundbidrag*, som utgår med 150 000 kr. årligen för varje parti med representation i riksdagen, och *mandatbidrag*. Sistnämnda bidrag är för år 1 000 kr. för varje mandat på regeringssidan och 3 000 kr. för varje mandat på oppositionssidan. Partigruppsstödet har varit oförändrat sedan den 1 juli 1979.

Kontorshjälpen till riksdagsledamöterna är avsedd för ledamöternas skrivhjälp. Stödet beräknas efter normen ett kontorsbiträde för sex ledamöter. För varje påbörjat sextal ledamöter inom ett parti utgår sålunda ett bidrag, som för innevarande budgetår är 80 181 kr.

Detta bidrag motsvarar åtta månadslöner för en befattningshavare i lönegrad F 4:0 inkl. semesterersättning (12 %) och lönekostnadspålägg (39 %).

Förutom kontantbidraget till kontorshjälpen håller riksdagen denna personal med viss utrustning och materiel. Det gäller – förutom lokaler och möbler – skrivmaskiner samt kontorsmateriel (papper etc.) av samma slag som ledamöternas. Motsvarande förmåner utgår enligt praxis inte till utredare eller kontorshjälp som partierna anställer utan stöd av anslaget.

Utskottets bedömning

Ärendet har före utskottsbehandlingen beretts av den arbetsgrupp[1] rörande arbetsförhållandena i riksdagen som utskottet tillsatte hösten 1979. Gruppen har enhälligt ställt sig bakom förslaget.

[1] Ledamöter av arbetsgruppen är Olle Svensson (s), ordförande, Anders Björck (m), Wivi-Anne Cederqvist (s), Sven-Erik Nordin (c), Karin Ahrland (fp) och Nils Berndtson (vpk). I arbetsgruppen ingår även förvaltningsdirektör Gunnar Grenfors. Arbetsgruppens sekreterare är föredraganden i utskottet Magnus Isberg.

Partigruppsstödet har legat på en oförändrad nivå sedan 1979. Med hänsyn till kostnadsstegringar och de ökade uppgifterna för partigrupperna finns det enligt utskottets uppfattning goda skäl att räkna upp detta stöd. Återflyttningen till Helgeandsholmen har medfört ändrade lokalförhållanden som ytterligare motiverar en viss höjning av stödet. Den föreslagna större omfattningen av stödet till partigrupperna aktualiserar även frågan om avtrappningsregler i samband med mandatförlust.

Fr. o. m. innevarande budgetår ändrades beräkningsnormen för kontorshjälpsstödet så att ett kontorsbiträde skall betjäna sex ledamöter i stället för tidigare åtta. Någon förändring av beräkningsnormen är inte nu aktuell. Däremot bör enligt utskottets uppfattning kontorshjälpsstödet som i dag motsvarar åtta månadslöner utsträckas till att omfatta tolv månader med hänsyn till att riksdagsledamotskapet numera får betraktas som en helårsuppgift och att arvode fr. o. m. innevarande riksmöte utgår för hela året (KU 1983/84:15). En viss justering av lönerna till kontorsbiträdena på grund av förändringar i löneläget bör också ske.

I samband med att dessa frågor togs upp inom arbetsgruppen ansåg gruppen att det fanns anledning att se över reglerna om vilken kontorsutrustning som riksdagen skall tillhandahålla partigrupperna. Uppräkningen av partistödet motiverade enligt arbetsgruppen bl. a. att partierna övertog kostnaderna för inköp och underhåll av skrivmaskiner m. m. Arbetsgruppen har i skrivelse till riksdagens förvaltningsstyrelse föreslagit nya riktlinjer för riksdagens tillhandahållande av utrustning till partigrupperna m. m.

Höjningen av partigruppsstödet bör avse såväl grundbidraget som mandatbidraget. Grundbidraget bör höjas till 450 000 kr. per år för parti som erhållit minst 4 % av rösterna i hela riket vid senaste val. Mandatbidraget föreslås ökas till 9 000 kr.för oppositionsparti och 4 500 för regeringsparti, Härigenom bevaras i stort sett samma relation mellan grundbidrag och mandatbidrag som råder f. n.

Frågan om avtrappningsregler vid mandatförlust kompliceras när det gäller partigruppsstödet av att ett parti i samband med ett val och en därav förorsakad mandatförlust kan förändra ställning från regeringsparti till oppositionsparti eller tvärtom. Det synes då rimligt att parti som förlorar mandat i ett val och som fortsätter i regeringsställning eller går in i eller lämnar regeringen icke kompenseras alls. Det bör påpekas att parti som förlorar mandat och samtidigt lämnar regeringen erhåller en automatisk kompensation genom de högre belopp i mandatbidrag som utgår till oppositionsparti. För parti som förlorar mandat och fortsätter i oppostionsställning bör kompensation utgå under första året efter valåret med 50 % av mellanskillnanden mellan gamla och nya stödbeloppet.

De totala kostnaderna ökar från 1 465 000 kr. under innevarande budgetår till 4 644 000 kr. för budgetåret 1984/85, dvs. med 3 179 000 kr.

Som tidigare nämnts föreslås kontorshjälpsstödet i fortsättningen baseras på helårstjänstgöring. Vidare är en viss uppräkning berättigad för nästa

budgetår med hänsyn till förändringar i det allmänna löneläget för kontorsanställda. I stället för att utgå från lönegrad F 4:0 på den statliga löneplanen bör beräkningsnormen vara F 5:0 och avtalsenligt semesterlönetillägg samt lönekostnadstillägg. Sammantaget innebär dessa förändringar att anslaget till kontorshjälpen ökar från 4 654 000 kr. till 7 304 000 kr. (+ 2 650 000 kr.).

När det gäller kontorshjälpsstödet finns det skäl att partierna under viss kortare tid får behålla det kontorshjälpsstöd som de gått miste om genom en mandatminskning. Denna tid bör bestämmas till fyra månader.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen till *Bidrag till partigrupper* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 11 948 000 kr.

6. Förvaltningskostnader

Riksdagens förvaltningsstyrelse har föreslagit att anslaget (A 6) skall föras upp med 126 411 000 kr. I anslaget ingår bl. a. posten lokalkostnader för riksdagen som tagits upp till 22 533 000 kr. Av detta belopp har 3 300 000 kr. avsatts för återställande av den gamla bänkutrustningen m. m. i första kammaren. Sedan beräkningen av denna post gjordes har ett förberedande planeringsarbete för en ombyggnad av förstakammarsalen satts i gång. Därvid har framkommit att ombyggnaden kan beräknas dra större kostnader än vad tidigare antagits. Detta hänger samman med bl. a. ökade krav beträffande den akustiska utformningen och i form av en tolkanläggning. Förvaltningsstyrelsens ledningsgrupp för byggnadsfrågor har därför till utskottet anmält att de ökade kostnaderna delvis kan finansieras över anslaget Nytt riksdagshus men att den aktuella anslagsposten dessutom bör räknas upp med 1,5 milj. kr.

Utskottet tillstyrker de framlagda förslagen och hemställer i anslutning till punkt A 6

att riksdagen till *Förvaltningskostnader* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 127 911 000 kr.

7. Utgivande av otryckta ståndsprotokoll

Förslag 1983/84:11

Fullmäktige i riksgäldskontoret hemställer i förslag 1983/84:11 att riksdagen beslutar godkänna den mellan riksdagens förvaltningskontor och riksgäldskontoret träffade överenskommelsen om en överflyttning av uppdraget att trycka och utge ifrågavarande ståndsprotokoll till förvaltningskontoret.

Förvaltningsstyrelsen

Riksdagens förvaltningsstyrelse hemställer under punkt A 7 i budgetpropositionen att till Utgivande av otryckta ståndsprotokoll för budgetåret 1984/85 anvisas ett reservationsanslag av 450 000 kr.

Utskottet

Utskottet tillstyrker fullmäktiges i riksgäldskontoret och riksdagens förvaltningsstyrelses förslag (under punkt A7) och hemställer

1. att riksdagen godkänner förslag 1983/84:11,
2. att riksdagen till *Utgivande av otryckta ståndsprotokoll* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 450 000 kr.

8. Riksdagen: Nytt riksdagshus

Utskottet tillstyrker riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 8 och hemställer

att riksdagen till *Nytt riksdagshus* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 31 100 000 kr.

RIKSDAGENS VERK

9. Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

Utskottet tillstyrker riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt B 5 och hemställer

att riksdagen till *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 14 929 000 kr.

10. Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Förvaltningskostnader

Utskottet tillstyrker riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt B 7 och hemställer

att riksdagen till *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 4 924 000 kr.

11. Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Andel i gemensamma kostnader för Nordiska rådet

Utskottet tillstyrker riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt B 8 och hemställer

att riksdagen till *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli:*

Andel i gemensamma kostnader för Nordiska rådet för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 7 012 000 kr.

II MOTIONER RÖRANDE RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN, M. M.

I motion 1983/84:473 av Håkan Stjernlöf (m) yrkas att riksdagen uppdrar åt talmanskonferensen att tillse att utskottsreservationer får en enhetlig typografisk utformning.

I motion 1983/84:1389 av Birgitta Hambraeus m. fl. (c) yrkas att riksdagen uppdrar åt riksdagens förvaltningskontor att i sin upphandling av papper ta stor hänsyn till hälso- och miljövården.

I motion 1983/84:1397 av Tore Nilsson (m) och Eric Hägelmark (fp) yrkas att riksdagen uppdrar åt sin förvaltningsstyrelse att snarast slutgiltigt kompensera byggnadsingenjören Olof af Forselles.

I motion 1983/84:1398 av Tore Nilsson (m) och Eric Hägelmark (fp) yrkas att riksdagen uppdrar åt förvaltningsstyrelsen att föranstalta om en opartisk utredning för att klarlägga och eliminera i motionen påtalade risker för riksdagens byggnader på Helgeandsholmen.

I motion 1983/84:1414 av Inger Wickzén och Görel Bohlin (båda m) yrkas att riksdagen beslutar att riksvapnet skall ha sin ständigt givna plats i riksdagens plenisal.

I motion 1983/84:1416 av Allan Åkerlind (m) yrkas att riksdagen beslutar att ett permanent garage för riksdagens behov skall anordnas i nära anslutning till riksbyggnaderna.

I motion 1983/84:2124 av Arne Andersson i Ljung (m) yrkas att riksdagen beslutar uppdra åt riksdagens förvaltningsstyrelse att vidta erforderliga åtgärder för fasadbelysning av riksbyggnaderna i enlighet med vad i motionen anförts.

I motion 1983/84:2140 av Alf Wennerfors (m) yrkas att riksdagen beslutar uppdra åt riksdagens förvaltningsstyrelse att låta färdigställa taket i den gamla bankhallen på ett sätt som passar in i den övrigt vackra och varma miljön.

Utskottet

I de aktuella åtta motionerna tas upp ett antal förslag som berör huvudsakligen sådana frågor som riksdagens förvaltningskontor enligt sin instruktion har att svara för. Utskottet har under beredningen av ärendena inhämtat synpunkter från förvaltningsdirektören.

I motion 473 föreslås att talmanskonferensen skall tillse att reservationer i utskottsbetänkanden får en enhetlig *typografisk utformning*. Enligt utskottet är det önskvärt med en enhetlig utformning av utskottens betänkanden och riksdagstrycket i allmänhet. Förutom fördelar för läsaren kan det finnas vinster av ekonomiskt slag att hämta med tanke på den övergång till

automatiskt sättningsförfarande som nu successivt genomförs i organisationen. Då frågor av detta slag är föremål för åtgärder genom förvaltningskontorets försorg finns det inte skäl att ge något särskilt uppdrag åt talmanskonferensen. Det får också anses vara ett ämne som det s. k. förvaltningsmötet[1] bör kunna behandla. Motionen 473 får med det anförda anses besvarad.

I motion 1389 tas också upp en fråga som berör *riksdagstrycket*, nämligen papperskvaliteten. Motionärerna förordar av bl. a. miljövårdsskäl ökad användning av oblekt papper i fråga både om tryckta dokument och andra användningsområden. Av förvaltningsdirektörens yttrande framgår att kontoret undersöker möjligheterna att i sin upphandling tillgodose detta önskemål. I en del fall kan arkivsynpunkter lägga hinder i vägen då oblekt papper har kortare livslängd. Emellertid torde det vara möjligt att i viss omfattning gå över till papper av det slag som föreslås i motionen. Utskottet delar den bedömningen och föreslår med hänvisning till pågående överväganden att motion 1389 förklaras besvarad med vad utskottet anfört.

I motion 1397 föreslås att riksdagen skall uppdra åt förvaltningsstyrelsen att slutgiltigt kompensera byggnadsingenjören *Olof af Forselles*. Under föregående riksmöte behandlade och avslog riksdagen en motion med samma syfte. Sakfrågan är sedan länge föremål för handläggning inom förvaltningskontoret. Utskottet finner inte heller nu anledning att tillstyrka något särskilt uppdrag åt förvaltningsstyrelsen i frågan, varför motion 1397 avstyrks.

I motion 1398 föreslås att förvaltningsstyrelsen skall få i uppdrag att föranstalta om en opartisk utredning om *sprickbildning i riksbyggnaderna* på Helgeandsholmen. Problemet har belysts ingående såväl i riksdagens byggnadskommitté som i den särskilda ledningsgrupp som avlöst kommittén. De mätningar som kontinuerligt utförs har visat att rörelserna i byggnaderna under de senaste åren varit obetydliga. Bedömningar av behovet av grundförstärkningar har, enligt vad som redovisats, gjorts dels av byggnadsstyrelsens experter, dels av ett fristående konsultföretag. Frågan om grundvattenförändringar är föremål för kontinuerlig uppmärksamhet, och överläggningar pågår mellan förvaltningskontoret och Stockholms kommun om åtgärder för att på sikt säkra en tillfredsställande nivå. Något behov av särskild ytterligare utredning finns f. n. inte. Motion 1398 avstyrks följaktligen.

I motion 1414 föreslås att riksdagens plenisal, på likartat sätt som vid riksdagens öppnande, skall prydas med *riksvapnet*. Enligt utskottets mening måste i en fråga av denna art i första hand hänsyn tas till den inredningsarkitektoniska lösning som gjorts beträffande plenisalen. Det finns helt naturligt skäl att i anslutning till den högtidliga öppningsceremonin anordna särskild utsmyckning. Då frågan är av den karaktären att ledningsgruppen för byggnadsfrågor och förvaltningsstyrelsen har möjlighet att överväga det

[1] Ett samarbetsorgan mellan förvaltningskontoret, kammaren och utskotten.

framlagda uppslaget och eventuellt ta erforderliga initiativ avstyrker utskottet motion 1414.

Frågan om *riksdagens garage* aktualiseras i motion 1416 i vilken föreslås att riksdagen skall besluta om ett permanent garage för riksdagens behov skall anordnas i nära anslutning till riksbyggnaderna. Utskottet vill för sin del erinra om att det från början planerades ett garage under Riksplan i anslutning till beslutet om återflyttning till Helgeandsholmen. Detta alternativ bortföll emellertid med anledning av de arkeologiska fynden. Riksdagsförvaltningen har med anledning härav förhyrt platser i det närmaste varmgarage som f. n. finns i grannskapet till Helgeandsholmen. Enligt vad som erfarits från förvaltningskontoret övervägs i vad mån garageförhållandena av bl. a. säkerhetsskäl behöver ses över. Då den i motionen väckta frågan direkt ligger inom förvaltningskontorets ansvarsområde synes något särskilt ställningstagande av riksdagen inte nu erforderligt. Utskottet förutsätter att förvaltningsstyrelsen uppmärksamt följer garagefrågan och tryggar ledamöternas och personalens behov av goda och säkra garageringsmöjligheter på lämpligaste sätt. Motionen avstyrks under hänvisning härtill.

I motion 2124 föreslås att åtgärder skall vidtas för att ordna *fasadbelysning* av riksbyggnaderna. Enligt förvaltningsdirektören har åtgärder redan vidtagits för att montera fasadbelysning av riksbyggnaderna. Motionen får anses besvarad härmed.

I motion 2140 föreslås att riksdagen uppdrar åt förvaltningsstyrelsen att låta färdigställa *taket i den gamla bankhallen* i plenisalsbyggnaden på ett sätt som bättre passar in i miljön. Utskottet förutsätter att den nämnda ledningsgruppen och förvaltningsstyrelsen tar de initiativ i frågan som kan bedömas erforderliga om dessa organ finner anledning till omprövning av nuvarande lösning. Motionsyrkandet avstyrks.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen förklarar motion 1983/84:473 besvarad med vad utskottet anfört,
2. att riksdagen förklarar motion 1983/84:1389 besvarad med vad utskottet anfört,
3. att riksdagen avslår motion 1983/84:1397,
4. att riksdaen avslår motion 1983/84:1398,
5. att riksdagen avslår motion 1983/84:1414,
6. att riksdagen avslår motion 1983/84:1416,
7. att riksdagen förklarar motion 1983/84:2124 besvarad med vad utskottet anfört,
8. att riksdagen avslår motion 1983/84:2140.

Stockholm den 3 april 1984

På konstitutionsutskottets vägnar
OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Yngve Nyquist (s), Bertil Fiskesjö (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson* (s), Kerstin Nilsson (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Sture Thun (s), Elisabeth Fleetwood (m), Karin Ahrland (fp), Ove Eriksson (m), Bengt Kindbom (c), Ove Karlsson* (s) och Marie-Ann Johansson (vpk).

* Ej närvarande vid justeringen